

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

4. října 2007 *

Ve věci C-429/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Tribunal d'instance de Saintes (Francie) ze dne 16. listopadu 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 2 prosince 2005, v řízení

Max Rampion,

Marie-Jeanne Godard, provdaná Rampion

proti

Franfinance SA,

K par K SAS,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann (zpravodaj), předseda senátu, A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešič a E. Levits, soudci,

* Jednací jazyk: francouzština.

generální advokát: P. Mengozzi,
vedoucí soudní kanceláře: M.-A. Gaudissart, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 8 února 2007,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Franfinance SA B. Soltnerem, avocat,
- za francouzskou vládu G. de Berguesem a R. Loosli-Surrans, jako zmocněnci,
- za německou vládu M. Lummou a A. Dittrichem, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu F. Díez Morenem, jako zmocněncem,
- za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s W. Ferrantem, avvocato dello Stato,
- za rakouskou vládu C. Pesendorfer, jako zmocněnkyní,

— za Komisi Evropských společenství A. Aresuem a J.-P. Keppennem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 29. března 2007,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru (Úř. věst. L 42, s. 48; Zvl. vyd. 15/01, s. 326), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/7/ES ze dne 16. února 1998 (Úř. věst. L 101, s. 17; Zvl. vyd. 15/04, s. 36, dále jen „směrnice 87/102“), a zejména jejich článků 11 a 14.

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Maxem Rampionem a paní Godard, provdanou Rampion (dále jen „manželé Rampionovi“), a společnostmi Franfinance SA (dále jen „Franfinance“) a K par K SAS (dále jen „K par K“) ve věci smlouvy o prodeji oken a otevření úvěru použitého k financování uvedené smlouvy.

Právní rámec

Právo Společenství

3 Směrnice 87/102 směřuje ke sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru.

4 Článek 11 uvedené směrnice stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby existence smlouvy o úvěru žádným způsobem neovlivnila práva spotřebitele vůči dodavateli zboží nebo služby zakoupené pomocí takové smlouvy v případech, kdy zboží nebo služby nejsou dodány nebo jinak neodpovídají smlouvě o jejich dodávce.

2. V případech, kdy:

a) za účelem nákupu zboží nebo obdržení služeb spotřebitel uzavře smlouvu o úvěru s jinou osobou než jejich dodavatelem a

- b) poskytovatel úvěru a dodavatel zboží nebo služeb uzavřeli dřívější smlouvu, na jejímž základě tento poskytovatel úvěru poskytuje úvěr výhradně zákazníkům uvedeného dodavatele za účelem odběru zboží nebo služeb od uvedeného dodavatele, a

- c) spotřebitel uvedený pod písmenem a) získá úvěr na základě takovéto dřívější smlouvy a

- d) zboží nebo služby spadající pod smlouvu o úvěru nejsou dodány nebo jsou dodány jen zčásti, nebo neodpovídají smlouvě o jejich dodávce a

- e) spotřebitel uplatnil svá práva vůči dodavateli, ale nedosáhl uspokojení svých oprávněných nároků,

má spotřebitel právo uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru. Členské státy stanoví rozsah a podmínky pro uplatnění těchto práv.

3. Ustanovení odstavce 2 se nevztahuje na případy, kdy jednotlivá transakce nepřesahuje hodnotu odpovídající 200 [eur].“

5 Článek 14 směrnice 87/102 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby se smlouvy o úvěru neodchylovaly ke škodě spotřebitele od vnitrostátních předpisů provádějících tuto směrnici nebo odpovídajících této směrnici.

2. Členské státy také zajistí, aby ustanovení, která přijmou k provedení této směrnice, nebyla obcházena v důsledku formulace smluv o úvěru, zvláště pak formou rozdělení částky úvěru do několika smluv.“

Vnitrostátní právo

6 Článek L. 311-20 code de la consommation (spotřebitelského zákoníku) za účelem uplatnění článku 11 směrnice 87/102 uvádí, že „[p]okud předběžná nabídka zmiňuje financované zboží či službu, závazky vypůjčitele nabývají účinnosti až okamžikem dodání zboží nebo poskytnutí služby [...]“.

- 7 V tomto ohledu článek L. 311-21 téhož zákoníku stanoví, že „[v] případě sporu ohledně provedení hlavní smlouvy může soud pozastavit provádění smlouvy o úvěru až do okamžiku vyřešení sporu. Smlouva o úvěru bude zrušena nebo bude neplatná ze zákona, jestliže sama hlavní smlouva, na základě které byla uzavřena, je zrušena či prohlášena neplatnou na základě rozhodnutí soudu. [...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 8 Dne 5. září 2003 si manželé Rampionovi v rámci podomního prodeje objednali okna od společnosti K par K za celkovou cenu 6 150 eur. Podle smlouvy o prodeji uzavřené k tomu účelu měla být okna dodána ve lhůtě šesti až osmi týdnů od jejich zaměření měřícím technikem.
- 9 Podle předkládajícího soudu stanovila tato smlouva o prodeji úplné financování uskutečněného nákupu prostřednictvím úvěru poskytnutého společností Franfinance.
- 10 Tentýž den manželé Rampionovi podepsali u Franfinance smlouvu o poskytnutí úvěru s limitem ve výši ceny prodávaného zboží. Nabídka úvěru uvádí totožnost prodejce jako „účetní platformu K par K“, ale nezmiňuje financované zboží.
- 11 Při dodání objednaných oken dne 27. listopadu 2003 manželé Rampionovi zjistili, že parapety, jakož i rámy oken jsou napadeny parazity. Práce byly přerušeny a dopisem ze dne 5. ledna 2004 manželé Rampionovi vypověděli smlouvu o prodeji.

- 12 Vzhledem k tomu, že jejich výpověď byla ponechána bez odezvy, manželé Rampionovi prostřednictvím dopisů ze dne 29. října a 2. listopadu 2004 oznámili K par K, jakož i Franfinance neplatnost smlouvy o prodeji a následné zrušení smlouvy o úvěru z toho důvodu, že smlouva o prodeji v rozporu s požadavkem uloženým spotřebitelským zákoníkem neuváděla přesně lhůtu dodání dotčeného zboží.
- 13 Podpůrně manželé Rampionovi odstoupili od smlouvy o prodeji z toho důvodu, že K par K nesplnila svoji povinnost poskytnout poradenství, když jim navrhla dodání a instalaci rámové konstrukce oken, ačkoli její nosná část byla vadná.
- 14 Žalované v původním řízení zejména uplatňovaly, že mezi oběma smlouvami neexistuje žádná vzájemná závislost, neboť v rozporu s požadavkem uloženým v článku L. 311-20 spotřebitelského zákoníku nebylo v nabídce úvěru zmíněno financované zboží. Mimoto se jednalo o otevření úvěru, a nikoli o úvěr vázaný na financování prodeje.
- 15 Předkládající soud v průběhu jednání uplatnil bez návrhu několik důvodů vycházejících z ustanovení spotřebitelského zákoníku týkajících se spotřebitelského úvěru a podomního prodeje.
- 16 Za těchto podmínek se Tribunal d'instance de Saintes rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musejí být články 11 a 14 směrnice [...] 87/102/EHS [...] vykládány v tom smyslu, že umožňují soudci použít pravidla vzájemné závislosti mezi smlouvou

o úvěru a smlouvou o dodávce zboží nebo služeb financovanou tímto úvěrem, když smlouva o úvěru nezmiňuje financované zboží nebo byla uzavřena ve formě otevření úvěru bez zmínky o financovaném zboží?

- 2) Má směrnice [...] 87/102/EHS [...] širší účel než pouhou ochranu spotřebitelů sahající až po organizaci trhu a umožňující soudci uplatnit bez návrhu ustanovení, která z ní vyplývají?“

K předběžným otázkám

K první otázce

K přípustnosti

- ¹⁷ Zprvé Franfinance uplatňuje, že vzhledem k tomu, že první otázka se ve skutečnosti týká pouze použití ustanovení vnitrostátního práva týkajících se podmínek požadovaných pro určení, že se jedná o vázaný úvěr, Soudnímu dvoru nepřísluší o ní rozhodovat. Směrnice 87/102 totiž stanoví pouze minimální harmonizaci a její článek 11 upřesňuje, že členské státy stanoví zejména, za jakých podmínek může spotřebitel uplatnit svá práva vůči poskytovateli úvěru.

- 18 V tomto ohledu je namístě uznat, že směrnice 87/102, jak vyplývá i z jejího článku 15 a dvacátého pátého bodu odůvodnění, podle kterých uvedená směrnice nebrání členským státům v tom, aby zachovaly nebo přijaly přísnější ustanovení na ochranu spotřebitele, nařizuje pouze minimální harmonizaci vnitrostátních ustanovení týkajících se spotřebitelského úvěru.
- 19 Nicméně první otázka směřuje výslovně k výkladu článku 11 uvedené směrnice, o kterém není sporu, že byl proveden do francouzského práva, zejména prostřednictvím článků L. 311-20 a L. 311-21 spotřebitelského zákoníku, jež za určitých podmínek umožňují, aby vypůjčovatel dosáhl pozastavení plnění, rozvázání či zrušení smlouvy o úvěru.
- 20 Přitom otázka, zda, a případně v jakém rozsahu, může být právo spotřebitele uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru stanovené v čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102 vnitrostátním právem podřízeno dalším podmínkám, než jsou podmínky uvedené v daném ustanovení, spadá do posouzení merita první položené předběžné otázky. Přidání jakýchkoli dodatečných podmínek totiž přináší nebezpečí, že ustanovení vnitrostátního práva budou postavena pod úroveň harmonizace zamýšlené směrnicí, a nelze se tedy bez dalšího domnívat, že patří pouze do uvedeného práva.
- 21 Zadruhé má Franfinance za to, že Soudní dvůr je o to méně příslušný k rozhodnutí o této otázce, že pravým úmyslem předkládajícího soudu není zajistit, aby ve věci v původním řízení měli vypůjčovatelé možnost účinně uplatnit práva vůči poskytovateli úvěru ve smyslu článku 11 směrnice 87/102, ale aby byla uznána vzájemná závislost mezi dotčenými smlouvami pro všechny ostatní účely. Předkládající soud se ve skutečnosti snaží uplatnit vlastní pravidla francouzského práva, jejichž povaha a předmět jsou odlišné v rozsahu, v jakém se netýkají takového uplatnění práva, ale stanoví, že nejsou-li v nabídce úvěru uvedeny určité zmínky týkající se uvedené vzájemné závislosti, je poskytovatel úvěru automaticky zbaven svého práva na úroky.

- 22 Komise Evropských společenství ohledně přípustnosti předběžných otázek či pravomoci Soudního dvora na ně odpovědět uvádí výhradu vycházející ze skutečnosti, že předkládající soud přesně neudává důvod, proč pro účely vyřešení sporu v původním řešení potřebuje odpověď na předběžné otázky.
- 23 V tomto ohledu je namístě připomenout, že na otázky týkající se výkladu práva Společenství, položené vnitrostátním soudem v právním a faktickém rámci, který tento soud vymezí na svou odpovědnost a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, se vztahuje domněnka relevance (viz rozsudky ze dne 15. května 2003, Salzmann, C-300/01, Recueil, s. I-4899, body 29 a 31, jakož i ze dne 5. prosince 2006, Cipolla a další, C-94/04 a C-202/04, Sb. rozh. s. I-11421, bod 25).
- 24 Odmítnutí žádosti podané vnitrostátním soudem je ze strany Soudního dvora možné pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad práva Společenství nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz zejména rozsudky ze dne 13. března 2001, PreussenElektra, C-379/98, Recueil, s. I-2099, bod 39; ze dne 15. června 2006, Acereda Herrera, C-466/04, Sb. rozh. s. I-5341, bod 48, a výše uvedený Cipolla a další, bod 25).
- 25 Přitom je třeba konstatovat, že není zjevné, že by výklad práva Společenství žádaný vnitrostátním soudem neměl žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení ani že by položené otázky byly hypotetické. Ačkoliv první položená otázka uvádí velmi obecně možnost použít „pravidla vzájemné závislosti mezi smlouvou o úvěru a smlouvou o dodávce zboží nebo služeb“, z předkládacího

rozhodnutí nevyplývá, že tato otázka ve skutečnosti směřuje pouze k uplatnění ustanovení vnitrostátního práva jiných než ustanovení, která provádějí článek 11 směrnice 97/102 nebo spadají do působnosti tohoto článku.

- 26 Za těchto podmínek nebyla vyvrácena domněnka relevance ohledně první položené otázky.
- 27 Nicméně, jelikož v rámci postupu spolupráce zavedeného článkem 234 ES přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, který mu byl předložen, přísluší Soudnímu dvoru případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny (viz zejména rozsudky ze dne 28. listopadu 2000, *Roquette Frères*, C-88/99, Recueil, s. I-10465, bod 18; ze dne 20. května 2003, *Ravil*, C-469/00, Recueil, s. I-5053, bod 27, a ze dne 4. května 2006, *Haug*, C-286/05, Sb. rozh. s. I-4121, bod 17).
- 28 První položené otázce je tedy třeba rozumět tak, že její podstatou je, zda články 11 a 14 směrnice 87/102 musejí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby právo spotřebitele uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru, stanovené v čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102, bylo podřízeno podmínce, že předběžná nabídka úvěru zmiňuje financované zboží nebo službu.
- 29 S ohledem na výše uvedené je namístě považovat první položenou otázku za přípustnou.

K věci samé

- 30 Všechny vlády, které předložily vyjádření Soudnímu dvoru, jakož i Komise, mají za to, že právo spotřebitele uplatňovat práva ve smyslu čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102 nelze podřídít výslovnému zmínění financovaného zboží ve smlouvě o úvěru. V tomto ohledu se opírají jak o znění uvedeného ustanovení, tak o cíl uvedené směrnice, tedy ochranu spotřebitelů.
- 31 Naproti tomu Franfinance uplatňuje, že smlouva, kterou uzavřela s manželi Rampionovými, je skutečným otevřením úvěru, jež může mít mnohostranné využití. Na rozdíl od vázaného úvěru, jež slouží k financování jediné transakce, otevření úvěru není podřízeno pravidlu vzájemné závislosti uloženému článkem 11 směrnice, neboť poskytovatel úvěru nemůže převzít všechna hospodářská rizika spojená s každým nákupem. Případné zneužití či podvod musí být posuzovány případ od případu.

— K rozsahu působnosti směrnice 87/102 a zejména jejího čl. 11 odst. 2

- 32 Úvodem je třeba připomenout, že ve smyslu čl. 1 odst. 1 směrnice 87/102 se tato směrnice vztahuje na smlouvy o úvěru, které jsou vymezeny v čl. 1 odst. 2 písm. c) první odrážce jako smlouvy, na jejichž základě „věřitel poskytuje nebo slibuje poskytnout spotřebiteli úvěr ve formě odložené platby, půjčky nebo jiné podobné finanční služby“. Tato široká definice pojmu „smlouva o úvěru“ je potvrzena, jak

v průběhu jednání uplatnila Komise, desátým bodem odůvodnění směrnice 87/102, podle kterého „lze docílit lepší ochrany spotřebitele přijetím jistých požadavků vztahujících se na všechny formy úvěru“.

- 33 Nicméně, jak vyplývá z čl. 1 odst. 2 písm. c) druhého pododstavce a článku 2 směrnice 87/102, jakož i z jedenáctého a čtrnáctého bodu odůvodnění uvedené směrnice, pro charakter jistých smluv o úvěru nebo druhů transakcí by měly být tyto smlouvy nebo transakce částečně nebo zcela vyloučeny z působnosti této směrnice. Mezi příklady vyjmenovanými v uvedených ustanoveních není uvedeno otevření úvěru.
- 34 Otevření úvěru, jehož jediným cílem je poskytnout spotřebiteli úvěr využitelný vícekrát, rovněž není vyloučeno, alespoň částečně, z rozsahu působnosti směrnice 87/102 na základě čl. 2 odst. 1 písm. e) uvedené směrnice.
- 35 Je totiž třeba připomenout, že podle uvedeného ustanovení se směrnice 87/102 nevztahuje na „úvěr ve formě přečerpání běžného účtu poskytnutý úvěrovou institucí nebo finanční institucí, kromě přečerpání účtů úvěrových karet“. Podle uvedeného čl. 2 odst. 1 písm. e) se však na tyto formy úvěru vztahují ustanovení článku 6 směrnice 87/102.
- 36 Přitom pojem „běžný účet“ ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. e), který je coby výjimku třeba vykládat restriktivně, předpokládá, jak vyplývá ze slov „úvěr ve formě přečerpání běžného účtu“, že účel uvedeného účtu se neomezuje na poskytnutí úvěru zákazníkovi. Naopak, takový běžný účet je víceméně obecnou platformou umožňující zákazníkovi provádět finanční transakce, jež se vyznačuje tím, že částky

převáděné na uvedený účet, ať zákazníkem, nebo třetími osobami, nemají nezbytně za cíl obnovení poskytnutého úvěru na uvedeném účtu. Jinými slovy, zůstatek v neprospěch zákazníka schválený ve formě přečerpání je pouze jedním z možných stavů uvedeného účtu, který může vykazovat zůstatek ve prospěch zákazníka.

- 37 Mimoto ani struktura, ani cíl směrnice 87/102, kterým je zejména ochrana spotřebitelů, nehovoří ve prospěch vyloučení z rozsahu působnosti uvedené směrnice smluv o úvěru poskytnutém ve formě otevření úvěru, jehož jediným cílem je poskytnout spotřebiteli úvěr využitelný vícekrát.
- 38 Konkrétněji, ohledně rozsahu působnosti čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102 nevyplývá ze znění uvedeného ustanovení v rozporu s tím, co uplatňuje Franfinance, že se vztahuje pouze na smlouvu o úvěru směřující k financování jediné smlouvy o prodeji zboží či poskytnutí služby.
- 39 Jak uvedl generální advokát v bodě 58 svého stanoviska, žádná část znění uvedeného ustanovení, zdá se, nehovoří v tom smyslu, že se nevztahuje na otevření úvěru. Zejména použití slova „smlouva“ v jednotném čísle na konci čl. 11 odst. 2 písm. d) směrnice 87/102, jež mezi podmínkami pro uplatnění práv spotřebitele vůči poskytovateli úvěru uvádí okolnost, že to, aby „zboží nebo služby spadající pod smlouvu o úvěru [nebyly] dodány nebo [byly] dodány jen zčásti nebo [neodpovídaly] smlouvě o jejich dodávce“, neodůvodňuje omezený výklad uvedeného ustanovení provedený Franfinance.

- 40 Mimoto čl. 11 odst. 3 téže směrnice stanoví výslovně výjimku z použití odstavce 2 uvedeného článku. Otevření úvěru však nejsou z jeho použití obecně vyloučena.
- 41 Ohledně argumentace Franfinance, podle které se článek 11 uvedené směrnice nevztahuje na otevření úvěru, neboť poskytovatel úvěru nemůže převzít veškerá hospodářská rizika spojená s každým nákupem, je namístě konstatovat, že taková rizika jsou podstatně omezena skutečností, že odstavec 2 tohoto článku uděluje spotřebiteli právo uplatňovat práva vůči poskytovateli, pouze pokud v souladu s podmínkou uvedenou v písmenu b) „poskytovatel úvěru a dodavatel zboží nebo služeb uzavřeli dřívější smlouvu, na jejímž základě tento poskytovatel úvěru poskytuje úvěr výhradně zákazníkům uvedeného dodavatele za účelem odběru zboží nebo služeb od uvedeného dodavatele“, a pokud spotřebitel v souladu s podmínkou stanovenou v tomtéž odst. 2 písm. c) získal „úvěr na základě takovéto dřívější smlouvy“.
- 42 Cíle sledovaného v čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102 lze dosáhnout, pouze pokud se uvedené ustanovení použije rovněž tehdy, když úvěr umožňuje mnohostranné využití. Uvedené ustanovení totiž musí být vykládáno s ohledem na jednadvacátý bod odůvodnění směrnice 87/102, podle kterého zejména, „pokud jde o zboží nebo služby, které spotřebitel získal na úvěr, měl by mít, alespoň za okolností níže uvedených, vůči poskytovateli úvěru navíc další práva ke svým běžným smluvním právům vůči tomuto poskytovateli a vůči dodavateli zboží nebo služeb“.
- 43 Mimoto skutečnost, že jeden mezi několika nákupy financovanými tímto otevřením úvěru by ve smyslu čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102 mohl spotřebiteli umožnit obrátit se na poskytovatele úvěru, neznamená nezbytně, že takové uplatnění práv se dotýká

otevření úvěru jako celku. Jak totiž uvedl generální advokát v bodě 65 a následujících svého stanoviska, uvedené ustanovení směrnice 87/102 umožňuje formovat ochranu spotřebitele odlišně za účelem zohlednění zvláštností otevření úvěru ve vztahu k úvěru poskytnutému za účelem jediného nákupu.

- 44 Proto je namístě mít za to, že čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102 se vztahuje jak na úvěr za účelem financování jediné transakce, tak na otevření úvěru umožňujícího spotřebiteli využít poskytnutý úvěr vícekrát.

— K právu spotřebitele uplatňovat práva podle čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102

- 45 Ohledně otázky, zda čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102 brání tomu, aby právo spotřebitele uplatňovat práva, které uvedená směrnice stanoví, bylo podřízeno podmínce, aby předběžná nabídka úvěru zmiňovala financované zboží či službu, je namístě konstatovat, že taková podmínka není uvedena mezi pěti kumulativními podmínkami uloženými v první odrážce tohoto ustanovení.

- 46 Ovšem, druhý pododstavec uvedeného ustanovení stanoví, že „[č]lenské státy stanoví rozsah a podmínky pro uplatnění těchto práv“. Nicméně, jak poznamenala německá vláda a jak uvedl generální advokát v bodě 71 svého stanoviska, toto ustanovení nelze vykládat v tom smyslu, že umožňuje členským státům podřídit

právo spotřebitele uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru dalším podmínkám kromě těch, které jsou taxativně vyjmenovány v čl. 11 odst. 2 prvním pododstavci směrnice 87/102.

47 Jednak totiž druhý pododstavec čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102, jak vyplývá z jeho znění, předpokládá existenci práva spotřebitele uplatňovat práva stanovená v první odrážce uvedeného ustanovení. A dále, umožnit, aby právo spotřebitele uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru podle čl. 11 odst. 2 prvního pododstavce uvedené směrnice bylo podřízeno formální podmínce, jako ve věci v původním řízení, by bylo v rozporu s cílem uvedené směrnice, jež sestává zejména ze zajištění dodržování minimálního standardu ochrany práv spotřebitelů týkajících se spotřebitelského úvěru ve všech členských státech.

48 Tento výklad je potvrzen čl. 14 odst. 1 směrnice 87/102, podle kterého „[č]lenské státy zajistí, aby se smlouvy o úvěru neodchylovaly ke škodě spotřebitele od vnitrostátních předpisů provádějících tuto směrnici nebo odpovídajících této směrnici“ a tímtež čl. 14 odst. 2, podle kterého „[č]lenské státy také zajistí, aby ustanovení, která přijmou k provedení této směrnice, nebyla obcházena v důsledku formulace smluv [...]“.

49 Uvedený článek 14 totiž obecně zdůrazňuje význam, který dal zákonodárce Společenství ochranným ustanovením směrnice 87/102 a jejich striktnímu použití. Kromě toho, jak uplatnily francouzská, německá, španělská a italská vláda, jakož i Komise, odstavec 2 téhož článku zejména brání tomu, aby vnitrostátní právní úprava umožnila poskytovateli služeb pouhým opomenutím zmínit financované zboží či služby zabránit případnému uplatnění práv spotřebitele ve smyslu čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102.

- 50 S ohledem na souhrn výše uvedeného je třeba odpovědět na první položenou otázku tak, že články 11 a 14 směrnice 87/102 musejí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby právo spotřebitele uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru stanovené v čl. 11 odst. 2 uvedené směrnice bylo podřízeno podmínce, že předběžná nabídka úvěru zmiňuje financované zboží nebo službu.

K druhé otázce

K přípustnosti

- 51 Franfinance uplatňuje, že druhá položená otázka, která není užitečná pro řešení sporu, je nepřipustná. Předkládající soud totiž nepotřebuje vznést bez návrhu otázku vzájemné závislosti mezi hlavní smlouvou a smlouvou o úvěru, neboť tato otázka byla vznesena přímo manželi Rampionovými, když navrhovali, aby předkládající soud určil neplatnost smlouvy o prodeji a „následné“ zrušení vedlejší smlouvy o financování.
- 52 Francouzská vláda při jednání uplatnila, že manželé Rampionovi navrhli předkládajícímu soudu, aby určil neplatnost smlouvy o prodeji a následné zrušení smlouvy o úvěru, přičemž uplatnili různé žalobní důvody, aniž by se však opírali o existenci vzájemné závislosti mezi oběma dotčenými smlouvami. Pokud předkládající soud přesto vznáší tuto otázku, nečiní tak ve skutečnosti bez návrhu, neboť jak K par K, tak Franfinance ve svých žalobních odpovědích uplatňují, že

smlouva o úvěru bez zmínky prodáváného zboží v nabídce úvěru nepředstavuje smlouvu o vázaném úvěru.

- 53 Komise při jednání poznamenala, že není jisté, co ve věci v původním řízení vedlo předkládající soud ke vznesení bez návrhu uvedené otázky vzájemné závislosti. Vzhledem k tomu, že manželé Rampionovi navrhovali neplatnost smlouvy o prodeji a následné zrušení smlouvy o úvěru, se totiž sami opřeli o vzájemnou závislost mezi uvedenými dvěma smlouvami. Mimoto s ohledem na argumenty obhajoby rozvinuté K par K a Franfinance v rámci sporu v původním řízení lze vznést otázku, zda argumentace vycházející z uvedené vzájemné závislosti již nebyla předkládajícímu soudu předložena.
- 54 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury uvedené v bodě 24 tohoto rozsudku je odmítnutí žádosti podané vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora možné pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad práva Společenství nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny.
- 55 Přitom v odůvodnění svého rozhodnutí ohledně druhé položené otázky předkládající soud uvádí výslovně, že manželé Rampionovi se nedovolávají ustanovení článků L. 311-20 a L. 311-21 spotřebitelského zákoníku. Za těchto podmínek není zjevné, že tato otázka, jež se týká možnosti soudu uplatnit bez návrhu uvedená ustanovení vnitrostátního práva, nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení ani že by se jednalo o hypotetický problém.

56 Proto je třeba druhou položenou otázku považovat za přípustnou.

K věci samé

57 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 87/102 musí být vykládána v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu uplatnit bez návrhu ustanovení provádějící do vnitrostátního práva čl. 11 odst. 2 uvedené směrnice, zejména z toho důvodu, že má širší účel než pouhou ochranu spotřebitelů vztahující se až na organizaci trhu.

58 Otázka týkající se účelu směrnice 87/102 je vznesena ve zvláštním kontextu judikatury Cour de cassation (kasační soud, Francie), jež, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí a zejména z vyjádření francouzské vlády, rozlišuje mezi řídicími pravidly veřejného pořádku přijatými v obecném zájmu, která mohou být soudem uplatněna bez návrhu, a ochrannými pravidly veřejného pořádku přijatými v zájmu jedné kategorie osob, která mohou být namítána pouze osobami, které náleží do uvedené kategorie. Právní úprava týkající se spotřebitelského úvěru spadá pod poslední uvedená pravidla.

59 Přitom Soudní dvůr opakovaně konstatoval, že, jak vyplývá z jejího odůvodnění, směrnice 87/102 byla přijata s dvojitým účelem zajistit jednak vytvoření společného trhu v oblasti spotřebitelského úvěru (třetí a pátý bod odůvodnění), a jednak ochranu spotřebitelů, kterým jsou takové úvěry poskytovány (šestý, sedmý, a devátý bod odůvodnění) (rozsudky ze dne 23. března 2000, Berliner Kindl Brauerei, C-208/98, Recueil, s. I-1741, bod 20, a ze dne 4. března 2004, Cofinoga, C-264/02, Recueil, s. I-2157, bod 25).

60 Ostatně předkládající soud se táže, zda judikatura Soudního dvora týkající se možnosti soudu uplatnit bez návrhu ustanovení na základě směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288), jež vyplývá zejména z rozsudků ze dne 27. června 2000, *Océano Grupo Editorial a Salvat Editores*, (C-240/98 až C-244/98, Recueil, s. I-4941), a ze dne 21. listopadu 2002, *Cofidis*, (C-473/00, Recueil, s. I-10875), lze uplatnit ve vztahu ke směrnici 87/102.

61 V bodě 26 výše uvedeného rozsudku *Océano Grupo Editorial a Salvat Editores* Soudní dvůr určil, že účel článku 6 směrnice 93/13, jež ukládá členským státům stanovit, že nepřiměřené podmínky nejsou pro spotřebitele závazné, nemůže být dosažen, pokud by posledně jmenovaní měli mít povinnost sami uplatnit nepřiměřený charakter takových podmínek. Ve sporech, jejichž hodnota je často omezena, mohou být odměny advokátů vyšší, než je hodnota dotčeného zájmu, což může spotřebitele odradit od obrany proti uplatnění nepřiměřených podmínek. Je-li pravda, že v mnoha členských státech umožňují procesní pravidla v takových sporech jednotlivcům hájit se sami, existuje nezanedbatelné nebezpečí, že spotřebitel, zejména z důvodu nevědomosti, neuplatní nepřiměřený charakter podmínky, která je vůči němu uplatňována. Z toho vyplývá, že účinné ochrany spotřebitele lze dosáhnout, pouze pokud je vnitrostátnímu soudu přiznána možnost takové podmínky posoudit bez návrhu.

62 S odkazem na uvedený bod výše uvedeného rozsudku *Océano Grupo Editorial a Salvat Editores*, Soudní dvůr v bodě 33 výše uvedeného rozsudku *Cofidis* potvrdil, že možnost takto přiznaná soudu přezkoumat bez návrhu nepřiměřený charakter podmínek byla posouzena jako nezbytná pro to, aby byla spotřebiteli zajištěna účinná ochrana, zejména s ohledem na nezanedbatelné nebezpečí, že tento spotřebitel o svých právech neví nebo je vykonává s obtížemi (viz rovněž rozsudek ze dne 26. října 2006, *Mostaza Claro*, C-168/05, Sb. rozh. s. I-10421, bod 28).

63 Jak uplatňují španělská a italská vláda, jakož i Komise a jak uvedl generální advokát v bodě 102 a následujících svého stanoviska, uvedené úvahy platí rovněž ohledně ochrany spotřebitelů stanovené v čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102.

64 V tomto ohledu je namístě připomenout, že ačkoli uvedený čl. 11 odst. 2 sleduje dvojí účel uvedený v bodě 59 tohoto rozsudku, směřuje k přiznání spotřebiteli vůči poskytovateli úvěru dalších práv navíc k jeho běžným smluvním právům vůči tomuto poskytovateli a vůči dodavateli zboží nebo služeb (viz bod 42 tohoto rozsudku).

65 Tohoto cíle nemůže být účinně dosaženo, pokud by měl spotřebitel povinnost sám uplatnit práva vůči poskytovateli úvěru na základě ustanovení vnitrostátních předpisů provádějících čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102, zejména z důvodu nezanedbatelného nebezpečí, že spotřebitel o svých právech neví nebo je vykonává s obtížemi. Jak uvedl generální advokát v bodě 107 svého stanoviska, skutečnost, že původní řízení bylo zahájeno z podnětu manželů Rampionových, kteří jsou v řízení zastoupeni advokátem, neodůvodňuje odlišný závěr, neboť problém musí být vyřešen bez ohledu na konkrétní okolnosti této věci.

66 Franfinance však uplatňuje, že druhá položená otázka ve skutečnosti směřuje k povolení vynést bez návrhu sankci stanovenou francouzským právem pro případ neexistence určitých zmínek, jež podle uvedeného práva musejí být uvedeny v předběžné nabídce týkající se vázaného úvěru, a tedy zbavit poskytovatele úvěru jeho práva na úroky. Přitom se jedná o skutečný „soukromoprávní trest“, jež nemůže nikdy být vynesen bez návrhu, aniž by došlo k porušení dispoziční zásady a práva na spravedlivý proces zakotvených v článku 6 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950.

- 67 V tomtéž smyslu francouzská vláda při jednání s odkazem na rozsudek ze dne 14. prosince 1995, van Schijndel a van Veen (C-430/93 a C-431/93, Recueil, s. I-4705), poznamenala, že pokud spotřebitel nenavrhuje, aby soud zbavil poskytovatele úvěru práva na úroky dlužné spotřebitelem, nemůže uvedený soud uplatnit bez návrhu nezmínění financovaného zboží či služby v předběžné nabídce úvěru, aniž by při rozhodování překročil meze návrhového žádání spotřebitele.
- 68 V tomto ohledu je namístě konstatovat, že druhá položená otázka se týká, jak vyplývá z bodů 55 a 57 tohoto rozsudku, pouze čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102, jakož i ustanovení zajišťujících jeho provedení do vnitrostátního práva, případně podle předkládajícího soudu, článků L. 311-20 a L. 311-21 spotřebitelského zákoníku. Předkládající soud ve svém rozhodnutí neuvádí žádnou případnou sankci sestávající ze zbavení poskytovatele úvěru jeho práva na úroky. Rovněž nebylo před Soudním dvorem uplatněno, že uvedená ustanovení spotřebitelského zákoníku stanoví takovou sankci. Také argumenty uvedené v předchozích bodech nejsou relevantní v rámci této analýzy, jež nezahrnuje otázku, zda má vnitrostátní soud možnost vynést bez návrhu sankci, jako je sankce uvedená Franfinance.
- 69 Proto je třeba odpovědět na druhou položenou otázku tak, že směrnice 87/102 musí být vykládána v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu uplatnit bez návrhu ustanovení provádějí její čl. 11 odst. 2 do vnitrostátního práva.

K nákladům řízení

- 70 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) **Články 11 a 14 směrnice Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/7/ES ze dne 16. února 1998, musejí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby právo spotřebitele uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru stanovené v čl. 11 odst. 2 uvedené směrnice bylo podřízeno podmínce, že předběžná nabídka úvěru zmiňuje financované zboží nebo službu.**

- 2) **Směrnice 87/102 ve znění směrnice 98/7 musí být vykládána v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu uplatnit bez návrhu ustanovení provádějící její čl. 11 odst. 2 do vnitrostátního práva.**

Podpisy.